

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Regimine Ecclesiae Episcopalis In Octo Libros Distributus

Antonelli, Giovanni Carlo

Velitris, 1650

De Causis spiritualibus, seu ecclesiasticis. Cap. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11401

IO. CAROLI ANTONELLI

SAC. THEOL. AC I. V. D. VELITERNI.

LIBER QUINTVS

DE IVDICIIS CIVILIBVS.

S V M M A R I V M:

Causae spirituales, seu concernentes animam, fidem, vel Religionem ad ecclesiasticum iudicem spectant.

2. Causas matrimoniales nullo modo potest Iudex laicus cognoscere, etiam si tantum de possessorio agatur.

3. Questio natalium, seu legitimationis filiorum incidens in causa civili hereditatis, qua vertitur coram seculari iudice, ad Episcopum est remittenda.

4. An iudex ecclesiasticus cognoscere possit inter laicos de causa dotis:

5. Quando agitur de processibus, aliisque actibus pietatis, Iudex

tantum ecclesiasticus est competens:

6. Item causa, in quibus agitur de iure decimarum, de iure praesentandi, aut de titulo beneficii, ad Iudicem ecclesiasticum spectant:

7. An Iudex laicus agere possit contra laicum turbantem Clericos in possessione beneficii, aut iuris decimarum:

8. An Iudex laicus compellere possit ad fidem sponsalium seruandam:

CAP. I.

De causis spiritualibus, seu ecclesiasticis.

Ndubitata est inris cō-
clusio, quod causae spi-
rituales, seu concer-
nentes animam,
seu fidem, vel religio-
nem ad solum ecclesiasticum iu-
dicem spectant, etiamsi inter lai-
cos agitentur c. 2. de iudic: cap. tuā
de ord. cognit. Layman. in theol.
mor. lib. 4. tract. 9. cap. 2. num. 2. &
3. Marant. de ord. iudic: par. 4. dist.
11. n. 8. & 27. Barbof. de offic. & pot.
Episc: par. 3. all. 107. nu. 32. & alij
conueniunt.

2. Ex quo infertur 1. quod causa
matrimonialis ita sunt propriae
Episcopalis fori, ut nullo modo
possit iudex laicus cognoscere c.
multorum 35. q. 6. cap. 1. de consan-
guin. & affinit. cap. accedentibus de
excess. Pralat. Conc. Tridentinum
sess. 24. de Sacram. matr. can. 12. etiā
si tantum de possessorio agatur:
quia hoc possessorium non est si-
cut cetera; non enim sufficit so-
la possessio, sed probandus est
etiam titulus, hoc est legitima de-
sponsatio, de qua laicus iudex cō-
gnoscere non potest cap. ex trans-
missa, ubi glos. singularis in ver.
& ab eo cognita cap. ex parte de
Restit. spol. Thesaur. dec. 117. Bor-
rell. in sum. omn. decis. tom. 1. tit. 43.
num. 104. Sperell. decis. 9. num. 22.
Vincent. de Franch. decis. 36. nu. 1.
Guttier. canon. lib. 1. cap. 34. nu. 26.

vers. & in terminis Valasc. consult.
93. num. 2. ad med. vers. in causa
matrimoniali, & alij quos refert,
& sequitur Barbof. dict. parte 3.
allegatione 84. numero. 34. Riccius
in collect. decis. 1767. quibus
adde Dian. par. 7. tract. 1. ref. 24. ubi
dicit; hoc procedere non solum
quatenus matrimonium esse sa-
cramētum, sed quatenus est etiam
contractus ciuiliis: quia cum talis
contractus à Christo Domino ele-
uatus fuerit ad esse sacramentale,
in rem sacram transiit iuxta cō-
munem omnium Doctorum senten-
tiam.

3. Infertur 2. quod quæstio nata-
lium, seu legitimisationis filiorum
incidens in causa ciuili heredita-
tis, quæ vertitur coram seculari
iudice, ad Episcopum est remit-
tenda cap. lator. 5. cap. causam que
8. Qui fil. sint. leg. d. ci. tuam de ord.
cognit. & ibi Doctores communi-
ter, ita ut neque summarie de illa
cognoscere possit iudex secularis,
quia non potest discutere, nec deci-
di causa legitimisationis, seu nataliū,
nisi etiam agatur de iuribus, &
validitate matrimonij, ex quo pē-
det Barbof. d. par. 3. all. 84. nu. 27. &
32. ubi citat Ioan. Andr. in addit.
ad specul. tit. qui fil. sint legitimi. §.
1. vers. comperit. Dec. in cap. 2. de iu-
dic. num. 24. vers. tertio fallit.

4. Addunt alij Doctores, ad iudi-
cem ecclesiasticum non solum
pertinere quæstionem de fœdere
matrimonij, sed etiam de dote,
aliisque illius accessorijs, quæ spi-
ritualia non sunt, ut decisum re-
fert Robertus lib. 3. rerum iudica-
tar. decis. 5. quem refert Ricc. in
Co.

colleat. 1767. p. 5. hoc tamen procedit, quando de dote incidenter agitur; & ideo delegatus ad causam matrimonij si ferat sententiam diuortij, pronunciare etiam debet, dorem restitui, ut in cap. de prudentia de Donat. int. vir. & uxor. secus si principaliter de dote agatur inter laicos: tunc enim ad iudicem secularem est deferenda, veluti quando dos petitur a viro, tamquam promissa, vel quando constante matrimonio mulier agit ex capite inopie, ad quam vergit maritus, vel quando repetitur mortuo viro glos. in d. cap. de prudentia ver. incidens accessorie, & ibi etiam Barbof. nu. 3. & de offic. & pot. Episc. par. 3. all. 84. n. 29. & 30. & alij apud Bonacin. de contract. disp. 3. q. 11. pun. 13. nu. 1. nisi dos in testamento relicta sit puellæ pauperi: tunc enim non Iudex seularis, sed ecclesiasticus erit competens contra laicum etiam principaliter, & ad instantiam partis Dian. par. 1. tract. 2. ref. 117. ubi citat Bobadill. in Polit. 10. 1. lib. 2. cap. 17. num. 10. in. fin. & in glos. litt. C. Gutier. pract. qq. lib. 3. q. 29. num. 30. Cened. in canon. q. q. 37. num. 7. Ceual. in tract. de Cognit. per viam violent. par. 2. q. 13. numero 4.

5 Infertur 3. quod quando agitur de processionibus, defunctis sepeliendis, alijsque actibus pietatis Iudex tantum ecclesiasticus est competens cap. 2. de iudic. Nauar. conf. 3. num. 6. de for. compet. Marcell. Vulp. in Prax. iudic. cap. 11. numero 10.

6 Infertur 4. solum iudicem ec-

clesiasticum esse competentem, quando agitur de iure decimarum, de iure presentandi, aut de titulo beneficii ecclesiastici, videlicet an Titius sit canonicè institutus: an ius decimarum, vel presentandi competat: tunc enim solius ecclesiastici Iudicis est cognoscere, & iudicare cap. 2. & 3. de Iudic. cap. causam 2. Qui fil. suis leg. clem. dispendios. in eod. tit. de Iud. si vero agitur de solo facto laici turbantis clericum in possessione beneficii, aut iuris decimarum, etiam coram Iudice seulari agi potest contra laicum turbantem interdicto retinendæ, vel recuperandæ secundum Gutier. lib. 2. can. qq. cap. 34. num. 22. Garc. de Benef. par. 1. cap. 2. nu. 59. Mart. de iuris d. par. 2. cap. 43. num. 18. quos refert, & sequitur Layman. lib. 4. tract. 9. cap. 2. num. 13. immò posse etiam Iudicem secularem compellere ad fidem sponsalium seruandam, quando certa sunt, tradunt Doctores apud Dian. p. 1. tr. 2. ref. 131.

S V M M A R I V M.

- 1 Quando sponsalia sunt iuramento firmata, potest iudex ecclesiasticus sponfos compellere ad matrimonium contrahendum.
- 2 Antequam ad coactionem procedatur, constare debet de sponsalibus antea contractis.
- 3 Qualiter cogendi sint sponsi ad contrahendum matrimonium.
- 4 Si sponsalia iurata non fuerint, in foro contentioso non est locus coactioni.
- 5 Quando difficilis exitus proba-